

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา ป.๖

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นางสาวจงจรัส แจ่มจันทร์

ผู้ตรวจ

นายพิศิษฐ์ พยอม

นายชาญณรงค์ ไชยปัญญา

นายธีรเชนทร์ พรธนา

บรรณาธิการ

นางสันทนา พัทธนาวิ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ISBN : 978-616-203-266-0

รหัสสินค้า ๑๖๑๓๐๒๔

จัดทำและจำหน่ายทั่วประเทศโดย
บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
142 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร กรุงเทพฯ 10200
www.aksorn.com Tel./Fax. **0-2622-2999** (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)
พิมพ์ที่ : บริษัท ไทยรับแปล จำกัด โทร. 0-2903-9101-6

ค้นคว้า รวบรวม ขยายความคิดจาก

ที่พิมพ์กำกับหัวข้อสำคัญในหนังสือเรียนหลักสูตรใหม่ ชั้น ป.๔ ขึ้นไป
ผ่าน www.aksorn.com ไปยังแหล่งความรู้ทั่วไทย-ทั่วโลก

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ในโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา ๒๕๕๖ และจากการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ จึงนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งมีความเหมาะสมและชัดเจน เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบทิศทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ป.๖ เล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยดำเนินการจัดทำให้สอดคล้องตามกรอบของหลักสูตรทุกประการ ส่งเสริมกระบวนการคิด การสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร การตัดสินใจ การนำไปใช้ในชีวิต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาดตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ป.๖ เล่มนี้ มี ๖ หน่วย ในแต่ละหน่วยแบ่งเป็นบทย่อยๆ ซึ่งประกอบด้วย

- ๑. เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วย** กำหนดระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนว่าเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ต้องบรรลุมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรข้อใดบ้าง
- ๒. แนวคิดสำคัญ** แก่นความรู้ที่เป็นความรู้ความเข้าใจคงทนติดตัวผู้เรียน
- ๓. เนื้อหา** ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งนำเสนอเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น

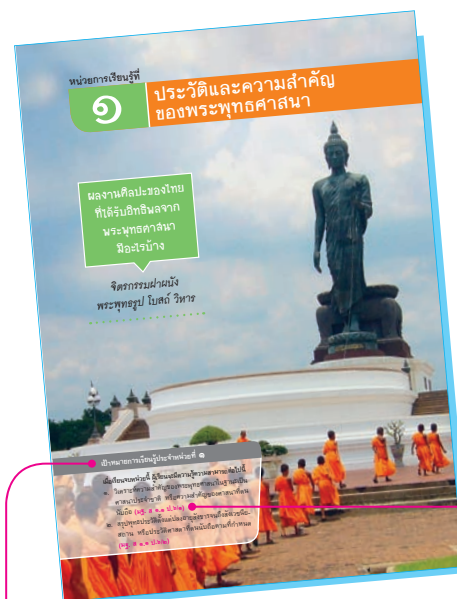
- ๔. กิจกรรม** มีหลากหลายรูปแบบให้นักเรียนปฏิบัติ แบ่งเป็น
 - (๑) **กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้** นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียน
 - (๒) **กิจกรรมรวบยอด** ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้รวบยอดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดประจำหน่วย

คณะผู้จัดทำจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า **หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ป.๖** เล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนพระพุทธศาสนา เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ทุกประการ

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจงในการใช้สื่อ

เป้าหมายการเรียนรู้
กำหนดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหน่วย

เนื้อหา
ครบตามหลักสูตรแกนกลาง '๕๑
นำเสนอโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
เหมาะสมกับการเรียนการสอน

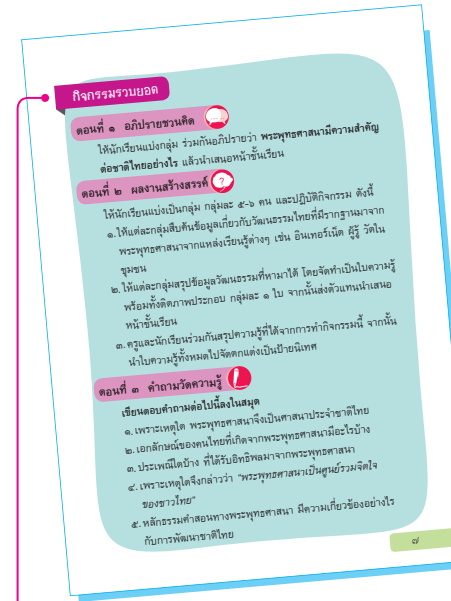
กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้

นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กระตุ้นความสนใจและวัดประเมินผลก่อนเรียน

มาตรฐานตัวชี้วัด
ระบุตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย

แนวคิดสำคัญ
แก่นความรู้ที่เป็นความเข้าใจคงทนติดตัวผู้เรียน

กิจกรรมรวบยอด

ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อแสดงพฤติกรรม
การเรียนรู้รวบยอดและประเมินผล
การเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดประจำหน่วย

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๑
บทที่ ๑	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๒
บทที่ ๒	พุทธประวัติ	๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	หลักธรรมค้ำจุนโลก	๒๓
บทที่ ๑	โอวาท ๓	๒๔
บทที่ ๒	หลักธรรมนำชาวพุทธ	๔๒
บทที่ ๓	เรื่องน่ารู้คู่พุทธศาสน์	๕๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	พุทธสาวกและชาดก	๖๒
บทที่ ๑	พุทธสาวก	๖๓
บทที่ ๒	ชาดก	๖๘
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	ชาวพุทธที่ดี ซีวีมีสุข	๗๓
บทที่ ๑	ชาวพุทธตัวอย่าง	๗๔
บทที่ ๒	มรรยาทชาวพุทธ	๘๓
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	จิตสงบ พบความสุข	๙๐
บทที่ ๑	การบริหารจิตและเจริญปัญญา	๙๑
บทที่ ๒	สมาธิเบื้องต้น	๙๗
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และศาสนพิธี	๑๐๗
บทที่ ๑	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๑๐๘
บทที่ ๒	ศาสนพิธีที่น่ารู้	๑๑๘

- คำสำคัญ
- บรรณานุกรม
- ภาคผนวก

๑๓๔
๑๓๕
พิเศษ ๑

ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม จากเว็บไซต์ที่อยู่ในหนังสือเรียน หน้า ๖, ๑๑, ๑๗, ๑๙, ๒๐, ๗๗, ๘๖, ๙๓, ๑๐๙, ๑๑๑, ๑๑๓, ๑๒๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ผลงานศิลปะของไทย
ที่ได้รับอิทธิพลจาก
พระพุทธศาสนา
มีอะไรบ้าง

จิตรกรรมฝาผนัง
พระพุทธรูป โบสถ์ วิหาร

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ ๑

- เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้
๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ (มฐ. ส ๑.๑ ป.๖/๑)
 ๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังขะนิยสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (มฐ. ส ๑.๑ ป.๖/๒)

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

บทที่ ๑

กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้

พระพุทธศาสนา
มีความสำคัญ
ต่อชาติไทยอย่างไร

แนวคิดสำคัญ

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติของไทย เช่น เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์รวมของจิตใจและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ดังนั้น คนไทยจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงสอดแทรกอยู่ในแนวคิดและการปฏิบัติตนของคนไทย พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนี้

๑. พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

การที่คนไทยนับถือพระพุทธศาสนามาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้พระพุทธศาสนาช่วยหล่อหลอมสังคมไทย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ดังนี้

๑) พระมหากษัตริย์ของไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ และองค์อัครศาสนูปถัมภก ซึ่งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒) พระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมทางสังคม จะมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาสอดแทรกอยู่เสมอ เช่น การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ในงานสำคัญต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล

๓) จริยวัตรทั้งดงามของพระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน จนเกิดเป็นมรรยาทชาวพุทธ เช่น การไหว้ การกราบ

๔) ลักษณะนิสัยต่างๆ ของคนไทยล้วนได้รับการหล่อหลอมมาจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่คนต่างชาติรู้จักและประทับใจ

การไหว้ ถือเป็นเอกลักษณ์
ประจำชาติไทยอย่างหนึ่งนะครับ

๒. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมไทย

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตจนกลายเป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ ดังนี้

๑) **ศิลปะต่างๆ ของไทย** ล้วนได้รับอิทธิพลการสร้างสรรคมาจากพระพุทธศาสนา ทั้งศิลปะทางด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม เช่น วัด ภาวนาถาผนัง พระพุทธรูป เป็นต้น ซึ่งเกิดจากแรงบันดาลใจที่แสดงถึงศรัทธา และเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

๒) **ประเพณีต่างๆ ของไทย** เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตลอด เช่น ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีการบวช ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

๓) **ภาษาและวรรณคดี** ภาษาไทยหลายๆ คำ เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีวรรณคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอีกหลายเรื่อง เช่น สุภาษิตพระร่วง ไตรภูมิพระร่วง มหาเวสสันดรชาดก เป็นต้น ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น

▲ ประเพณีการบวช เป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งถือเป็นประเพณีที่สำคัญของพระพุทธศาสนา

▲ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา ชาวพุทธนิยมไปเวียนเทียนที่วัด

๓. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ

วัดและพระสงฆ์มีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยวัดเป็นศูนย์กลางการอบรมสั่งสอนจริยธรรม และบ่อเกิดของศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นสถานที่ใช้ประกอบศาสนกิจในเทศกาลสำคัญ ตลอดจนการพบปะสังสรรค์และการจัดงานรื่นเริงตามประเพณี ส่วนพระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนา จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน รวมทั้งการช่วยพัฒนาระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย

▲ ในหลวงทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงนำหลักธรรมต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ

๔. พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย

พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย ดังนี้

๑) กฎหมายและระเบียบต่างๆ ของสังคมไทยมีรากฐานมาจากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น การลักขโมยถือว่าเป็นบาป ในทางกฎหมายก็ถือว่ามีความผิดด้วย เป็นต้น

๒) พระมหากษัตริย์ไทยทรงนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อปกครองและบริหารประเทศให้เกิดความสงบสุข เช่น หลักทศพิธราชธรรม กุศลมูล เป็นต้น

๓) พุทธศาสนิกชนชาวไทยได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคมให้สงบสุข

ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขตลอดไป

กิจกรรมรวบยอด

ตอนที่ ๑ อภิปรายชวนคิด

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อชาติไทยอย่างไร แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ตอนที่ ๒ ผลงานสร้างสรรค์

ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕-๖ คน และปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

๑. ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ผู้รู้ วัดในชุมชน
๒. ให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลวัฒนธรรมที่หามาได้ โดยจัดทำเป็นใบความรู้ พร้อมทั้งติดภาพประกอบ กลุ่มละ ๑ ใบ จากนั้นส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
๓. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ จากนั้นนำใบความรู้ทั้งหมดไปจัดตกแต่งเป็นป้ายนิเทศ

ตอนที่ ๓ คำถามวัดความรู้

เขียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในสมุด

๑. เพราะเหตุใด พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาประจำชาติไทย
๒. เอกลักษณ์ของคนไทยที่เกิดจากพระพุทธศาสนา มีอะไรบ้าง
๓. ประเพณีใดบ้าง ที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา
๔. เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทย”
๕. หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีความเกี่ยวข้องอย่างไรกับการพัฒนาชาติไทย